

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2015

HEBREW STUDIES — HIGHER LEVEL

WEDNESDAY, 17 JUNE — MORNING, 9.30 to 12.30

Total Marks: 400

General Directions for Candidates

ALL FOUR SECTIONS, A, B, C AND D MUST BE ANSWERED.

EACH SECTION CARRIES 100 MARKS.

SECTION A

Candidates must answer on ONE passage only.

1. זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלֶאכֶתֶךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלֶאכֶה אֹתָהּ וּבְנֶהְךָ וּבַתֶּךָ עֲבַדְךָ וְאִמָּתֶךָ וּבַהֶמְתֶּךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: כִּבְד אֶת-אָבִיךָ וְאֶת-אִמֶּךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ:

- (a) Explain the significance of the passage above in the light of the context where it occurs. (25)
- (b) Parse and translate the following **three** words: (25)
- וְעָשִׂיתָ וַיְקַדְּשֵׁהוּ כִּבְד
- (c) Write a short essay outlining the instructions relating to marriage found in the Bible and Mishnah. Support your answer with biblical and Mishnaic references. (50)

OR

2. כִּי-תֵבֵא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וַיִּרְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבַּתָּהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ בְּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי: שׁוֹם תִּשְׂמִים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקְרֹב אַחֶיךָ תִּשְׂמִים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תֹכֵל לִתֵּת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא-אַחֶיךָ הוּא: רַק לֹא-יִרְבֶּה-לּוֹ סוֹסִים וְלֹא-יֵשֵׁב אֶת-הָעַם מִצְרַיִמָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוֹס וַיְהוֶה אָמַר לָכֶם לֹא תִסְפוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד: וְלֹא יִרְבֶּה-לּוֹ נָשִׁים וְלֹא יִסּוֹר לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה-לּוֹ מֵאֹד: וְהָיָה כְּשִׁבַּתוֹ עַל כֶּסֶף מִמְּלֶכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת-מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל-סֵפֶר מִלְּפָנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם:

- (a) Comment on the particular aspects of kingship that are stressed in the passage above. (25)
- (b) Comment on the importance of the following statement as it occurs in the passage above: (25)
- וְהָיָה כְּשִׁבַּתוֹ עַל כֶּסֶף מִמְּלֶכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת-מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה
- הַזֹּאת עַל-סֵפֶר מִלְּפָנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם:
- (c) Write a short essay outlining the important and unique contribution which David made to the institution of monarchy in Ancient Israel. (50)
- Support your answer with biblical reference.

SECTION B

Candidates must answer on ONE passage only.

1. וְאָמַר אֱהֵה אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה לֹא־יִדְעָתִי דְבַר כִּי־נֶעַר אָנֹכִי: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי
אֶל־תֹּאמַר נֶעַר אָנֹכִי כִּי עַל־כָּל־אֲשֶׁר אֲשַׁלְּחֶךָ תִּלְדֶּךָ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָ
תִּדְבֹר: אֶל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי־אֶתְּךָ אֲנִי לְהַצִּילָךָ נְאֻם־יְהוָה: וַיִּשְׁלַח יְהוָה
אֶת־יָדוֹ וַיַּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרִי בְּפִיךָ: רְאֵה
הַפְּקֹדֶתֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל־הַגּוֹיִם וְעַל־הַמַּמְלָכוֹת לְנִתּוֹשׁ וּלְנִתּוּץ וּלְהֶאֱבִיד
וּלְהָרוֹס לְבָנוֹת וּלְנִטּוֹעַ:

- (a) In what sense does the passage above sum up the function and role of the prophet in Ancient Israel? (25)
- (b) Suggest a suitable title in Hebrew for the passage above. (25)
- (c) Write a short essay outlining the nature of prophetic protest in Ancient Israel. Support your answer with biblical reference. (50)

OR

2. מִה־יִתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בְּאֲשֶׁר הוּא עֹמֵל: רְאִיתִי אֶת־הָעֹנֵן אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים
לְבַנֵּי הָאָדָם לְעֵנוֹת בּוֹ: אֶת־הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעֵתוֹ גַּם אֶת־הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם
מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה הָאֱלֹהִים מִרְאֵשׁ
וְעַד־סוֹף: יִדְעָתִי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם־לְשִׂמּוֹחַ וּלְעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו: וְגַם
כָּל־הָאָדָם שְׂיֵאכַל וְשָׂתָה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־עֲמָלוֹ מִתַּת אֱלֹהִים הִיא: יִדְעָתִי
כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין
לְגַרֵעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שְׂיִרְאוּ מִלְּפָנָיו: מִה־שִּׁהְיָה כְּבָר הוּא וְאֲשֶׁר לְהִיֹּת
כְּבָר הִיָּה וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת־נִרְדָּף:

- (a) Comment on the significance of the passage above in light of the context in which it occurs. (25)
- (b) Parse and translate the following **three** words: (25)
- בְּחַיָּיו לֹא־יִמְצָא רְאִיתִי
- (c) Write a short essay outlining the values and ideas expressed in the Wisdom literature of the Bible with particular reference to the Book of Proverbs. Support your answer with biblical reference. (50)

SECTION C

Candidates must answer on ONE passage only.

1. וַיְהִי עַם־לֵבָב דָּוִד אָבִי לְבָנוֹת בַּיִת לַשֵּׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד
אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עַם־לֵבְבְךָ לְבָנוֹת בַּיִת לַשֵּׁמִי הִטִּיבְתָּ כִּי הָיָה עַם־לֵבְבְךָ: רַק
אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם־בְּנֶדְךָ הֵיטֵא מַחְלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לַשָּׁמַיִם: וַיִּקָּם
יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וְאָקָם תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאָשֵׁב עַל־כַּפְסֵא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה וְאָבְנָה הַבַּיִת לַשֵּׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וְאֲשֵׁם שֵׁם מְקוֹם לְאֲרוֹן
אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אַבְתְּרָנוֹ בְּהוֹצִיאֹו אֶתְּם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
- (a) Comment on the significance of Solomon's achievements as outlined in the passage above. (25)
- (b) Write an explanatory note on what is referred to in the phrase below and its importance in the Bible: **מְקוֹם לְאֲרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית** (25)
- (c) Write a short essay outlining the role of the Priesthood and the Levites in Ancient Israel. Support your answer with biblical reference. (50)

OR

2. וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגְתֶּם אֹתוֹ חֵג לַיהוָה לְדַרְתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּלוּ: שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתֵיכֶם כִּי כָּל־אֲכָל
חֵמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם הַשְּׁבִיעִי: וּבַיּוֹם
הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכָה
לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם: וּשְׁמֵרְתֶם
אֶת־הַמִּצּוֹת כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־עַבְדֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וּשְׁמֵרְתֶם
אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדַרְתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם: בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב
תֹּאכְלוּ מִצֵּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֵשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב: שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֵר לֹא יִמָּצֵא
בְּבֵתֵיכֶם כִּי כָּל־אֲכָל מִחֻמֶּצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַדְתּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאִזְרַח
הָאֶרֶץ: כָּל־מִחֻמֶּצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל־מוֹשְׁבֵתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת:
- (a) In the passage above, why is the **חֵג לַיהוָה** considered so important in the life of Ancient Israel? (25)
- (b) Suggest a suitable title in Hebrew for the passage above. (25)
- (c) Write a short essay outlining the origins, development and significance of the feast of Passover in Ancient Israel. Support your answer with biblical reference. (50)

SECTION D

Candidates must answer on ONE passage only.

1. וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדֵי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־הַנְּהוּהָ
מֵאַחַר הַצָּאן לְהִיזֹת נָגִיד עַל־עַמִּי עַל־יִשְׂרָאֵל: וְאֵהִיָּה עִמָּךְ בְּכֹל אֲשֶׁר הִלְכָתָּ
וְאֶכְרַתָּה אֶת־כָּל־אֵיבֶיךָ מִפְּנֵיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ: וְשִׁמְתִי מְקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעַתִּיו וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַז עוֹד
וְלֹא־יִסִּיפוּ בְנֵי־עוֹלָה לְעַנּוֹתָיו כַּאֲשֶׁר בְּרֹאשׁוֹנָה: וְלִמְן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי
שְׂפָטִים עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחֹתִי לְךָ מִכָּל־אֵיבֶיךָ וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בֵית
יַעֲשֶׂה־לְךָ יְהוָה: כִּי יִמְלֹאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ וְהִקִּימְתִי אֶת־זֶרְעֶךָ
אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּינְתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ:

- (a) Comment on the significance of the historical summary which the prophet is instructed to communicate to the King in the passage above. (25)
- (b) Parse and translate the following **three** words: (25)
- זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֶת־מַמְלַכְתּוֹ
- (c) Write a short essay outlining the roles played by Moses and Joshua in establishing and developing the Covenant between God and the people. Support your answer with biblical reference. (50)

OR

2. וַיֵּצֵא חֹטֵר מִגִּזְעֵי יִשְׂרָאֵל וְנֹצֵר מִשְׂרָשָׁיו יִפְרָה: וְנַחַה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ
חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה: וְהִרְיָחוּ בִּירְאַת
יְהוָה וְלֹא־לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ: וְשִׁפְט בְּצִדְקָה
דָּלִים וְהוֹכִיחַ בְּמִשְׁוֹר לְעַנְוֵי־אֶרֶץ וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיּוֹ וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו
יִמִּית רָשָׁע: וְהָיָה צִדְקָה אֲזוֹר מִתְּנוּי וְהֶאֱמוּנָה אֲזוֹר חֲלָצִיו:

- (a) What information does the passage above provide about the nature of Messianic expectations as perceived in biblical literature? (25)
- (b) Suggest a suitable title in Hebrew for the passage above. (25)
- (c) Write a short essay outlining the evidence from the Bible and Mishnah to support the view that the Messiah could have both kingly and priestly qualities. Support your answer with biblical and Mishnaic references. (50)

Blank Page

Blank Page

Blank Page